

ແຫລງໄຕ

ແຫລງໄຕ

ສມປະລິກ ອັນພັນອົງ¹

ພາຍາເປັນເຄື່ອງແສດງດີນທີ່ອູ້ຂອງຜູ້ພຸດໄດ້ເປັນອ່າງດີ ໄກຮອຍໃນດິນໄດ້ກົມກຈະອອກເສີຍໝໍອນຄນໃນທົ່ວໂລນນັ້ນ ດົນຈືນທີ່ອູ້ໃນແຄວນໄດ້ມັນທາດໄດ້ກົມພຸດເປັນເສີຍໝໍອນຄນໃນມັນທາດນັ້ນ ເຊັ່ນ ດົນອູ້ໃນມັນທາດໄຫ້ລຳກົມພຸດພາຍາໄຫ້ລຳ ອູ້ໃນມັນທາດກວາງຕຸ້ງກົມພຸດພາຍາກວາງຕຸ້ງ ແຕ່ລະດີນເຫຼັນໜີແມ້ຈະເປັນພາຍາຈືນດ້ວຍກັນກີຍັງມີຄັພທີ່ສໍາເນົາຢັງແຕກຕ່າງກັນດູແຕ່ພາຍາໄທຂອງເຮົາກີຍັງແບ່ງອອກເປັນ ພາຍາເໜືອພາຍາອື່ສານ ພາຍາໄຕ ແລະພາຍາກາລາງ ລອງໃຫ້ຄົນກາຕ່າງໆ ເຫຼັນໜີມາພຸດກັນດ້ວຍພາຍາດີນຂອງຕົນເອງຊີກັນຮັບຮອງຟັງກັນເມື່ອຫຼຸແລະຄົວນ ກີ່ພຣະວ່າຈະຟັງກັນໄໝຮູ້ເຮືອນະໜີຂອງຮັບ

ອ່າວ່າຄານແຕ່ລະກາຈະພຸດກັນໄໝຮູ້ເຮືອນເລຍບ່ານາດຄົນກາຕ່າງໆ ບາງທີ່ຍັງຟັງໄໝຮູ້ເຮືອນພຽງພາຍາຂອງແຕ່ລະດີນຍັງແຕກຕ່າງກັນໄປ ເຊັ່ນ “ພຣິກຈີ້ຫຼຸນ” ດົນແຕວຈັງຫວັດນគຣີຮຽນຮາໝ ພັກລຸງ ສົງຄາ ເຮີຍກວ່າ “ດີປລື” ແຕ່ແຕວຊຸມພຣແລະສຸງຮຽນຮາໝ ກລັນເຮີຍກວ່າ “ລູກເຜີດ” ເຫັນມີກັນຮັບ ກາຕ່າງໆ ເຫຼັນທີ່ອູ້ພຸດພາຍາປັບປຸງໄດ້ກັນທີ່ນອຍນະຂອງຮັບ

ດົນປັບປຸງໄດ້ກັນທີ່ນອຍນະຂອງຮັບ ເມື່ອດົນປັບປຸງໄດ້ “ແຫລງສ້າລ່າກລ່າງ” (ພຸດພາຍາກາລາງ) ໄນວ່າຈະດັດເສີຍໝໍອນໄໝ່ໄກກີຍັງຮູ້ວ່າເປັນດົນປັບປຸງໄດ້ພຸດພາຍາກາລາງ ພມເຄຍສອບສັນກາຍົນນັກເຮີຍນີ້ຈະເຫັນກົງກົງ

ປ.ກ.ສ. ທີ່ຈັງຫວັດນີ້ທາງກາກໄດ້ ຈັງຫວັດນີ້ມີ່ຂ່າວເກື່ອງກັບຜູ້ກ່ອກເຮົາກີຍັງອ່ານຸ່ມຍາ ພມຈຶ່ງດາມວ່າ

“ຄ້າສົມນຸດີວ່າຜູ້ກ່ອກເຮົາກີຍັງເຂົ້າມາໃນໜຸ່ມບ້ານທີ່ເຂອງອູ້ ເຮອະທຳຍ່າງໄຟ”

ເດືອກຕົບທັນທີ່ທັນຄວນດ້ວຍຄວາມຈຳດາວ່າ
“ພົມກີໄປແໜ່ງກຳນັນຊີກັນ”

“ອ້າວ.....ກຳນັນທ່ານທຳພິດຄິດຮ້າຍອະໄໄຣ ເຮອດື່ງຕົ້ນໄປ “ແໜ່ງ” ກຳນັນເຂົ້າລ່າ”

ພມແຍ້ງ

“ເຮືອນນີ້ເປັນເຮືອນສຳຄັນ ເຮົາຕົ້ນແໜ່ງໃຫ້ກຳນັນທຽບຄົວນ”

ຄົວນ ເດືອກເຫຼັນກົງຈະນອກວ່າ “ແໜ່ງກຳນັນ” ແຕ່ເຫຼັນອອກເສີຍຕົວ “ຈ” ໄນໄດ້ ເບັກລັບອອກເສີຍຕົວ “ຊ” ແທນ ຈຶ່ງກົລາຍເປັນ “ແໜ່ງກຳນັນ” ໄປຈົນ ກຣມຂອງທ່ານກຳນັນຈົງໆ ນະຂອງຮັບ

ລັກນະກາວອອກເສີຍບາງເສີຍໄໝ່ໜັດເຈນນີ້ເຫັນທີ່ຈະມີກັນອູ້ທຸກກາກກີ່ວ່າໄດ້ ອ່າງເຊັ່ນ ມີປັບປຸງຫາດາມວ່າ “ໜ້າງ” ກາຕ່າງໆໃຫ້ຕົວໂທທີ່ສຸດ ຄຳຕອບກີ່ຄື່ອ້າງກາກໄຕ້ຕົວໂທທີ່ສຸດ ລອງຟັງເຫຼຸພລແລະລອງອອກເສີຍດູ້ຂີ້ອງຮັບ

ກາຕ່າງໆເຫັນເຫຼັນອອກເສີຍວ່າ “ໜ້າງ” ຊ້າງການນີ້ອອກເສີຍສັນເຫັນຈະຕົວເລີກທີ່ສຸດລະ ຖາງອື່ສານອອກເສີຍເປັນ “ໜ້າງ” ເຫັນຈະຕົວໂທບັນຫານ່ອຍ ພມາລົງກາຕ່າງໆເຫຼັນອອກເສີຍ “ໜ້າງ” ເປັນ “ຈ່າງ” ເປັນໄກຮັບ

¹ ຮອງສາສ්තරාජරි ກາකວິຊາພາຍາໄທ ຄະນະນຸ່ມຍາສාສ්තර ແລະສັງຄມສාສ්තර ມາວິທາລັບສັງລານຄຣິනທ්‍ර

ພັ້ງເສີຍສູງແລະອອກເສີຍຍາວມາກວ່າທຸກການ ເບາຈຶ່ງ
ວ່າກັນວ່າຂ້າງການໄດ້ຕົວໂທທີ່ສຸດກີ່ທີ່ເສີຍນີ້ແລະຄຣັບ

ຕ້າຄຸນໄປເປີເຖິງຈາກວັດແຕງການໄດ້ ບາງທີ່ຄຸນ
ຈະໄດ້ຍືນເສີຍໂພມການວັດປະກາສວ່າ

“ເລາໄດ້ລັບຄວາມສະດຸກສະດຳນຳປານໄປແລ້ວ 1
ຈັ້ວໂມງ ຕ່ອໄປນີ້ຂອງເຈີນຄຸນດີ່ຮັງ (ຜຣົງຄໍ) ຂຶ້ນມາ
ລົ້ອງເປັນ “ຕໍ່ໄມ້ຕຶ້ງຕ້ອງເປັນເລາ” ຂອເຈີນຄຣັບ”

ຫຸ້ອນບາງທີ່ເຮົາຈະໄດ້ຍືນເສີຍຮ້ອງເພັງ
ເຈື້ອຍແຈ້ວມາຈາກເວທີ່ວ່າ “ຈົ້ນລັກເຕຼອເຕັກວ່າ” ເປັນໄຟ
ຄຣັບພັ້ງແລ້ວຊັ້ງຈິງ ນະຂອຮັບ

ຄນປັກຍີໄດ້ບາງຄນເວລາພຸດກາຍາກລາງ ແມ່
ນ້ຳເສີຍຈະເໜີອນຄນກາກລາງພຸດກາຍາກລາງກີ່ຈິງ
ແຕ່ກີ່ຈະສັງເກດໄດ້ຈ່າຍວ່າເປັນຄນປັກຍີໄດ້ ເພຣະມີ
ສັກທີ່ສໍານວນນາງຄໍາທີ່ເປັນຄໍາເໝາະຂອງກາຍາໄດ້ແຕ່
ອອກສໍາເນົາງກາກລາງ ທີ່ເຮັດວຽກກັນໂດຍທ່ວ່າໄປວ່າ “ພຸດ
ອອກທອງແດງ” ນອກຈາກຈະພຸດເພື່ອນເສີຍແລ້ວຢັ້ງມີ
ສ່ວນທີ່ສັງເກດໄດ້ຈ່າຍ ຄື່ອໃຊ້ຄໍາລັກຄະນາມຝຶດ ເໜີອນ
ໄອດ້ເດືອເພື່ອນພນຄນທີ່ນັ້ນມັກພຸດກາຍາທອງແດງນີ້ເປັນ
ປົກຕິ ແມ່ຈະພາຍານີຝຶກເທິ່ງໄໝ່ຮ່າງ ເພື່ອກີ່ຍັງເປັນນັກ
ພລິຕທອງແດງອ່າງຄາວຮນິດຕັ້ງຕັ້ງເປັນເຈົ້າອອງ
ເໜີອົງທອງແດງກັນທີ່ເດີຍວ

ຕອນເຂົາກຽງເທິພາ ເພື່ອສອນເຂົາເຮີຍນີ້ອ
ມາຫວິທາລັບ ເພື່ອນພນຄນນີ້ພາຍານີຝຶກຝົກພຸດ
ໜີດພາຍານາຍເໜີອົງທອງແດງໃຫ້ໜົດໄປທີ່ເດີຍວ
ກີ່ຈຶ່ນແລະຄຣັບ

ວັນທີນີ້ເຮົາໄປກິນອາຫາຮກລາງວັນກັນ ໄອດ້ອ
ກີ່ຈັດແຈງສ່ົ່ງອາຫາຮອງໂດຍຮມັດຮະວັງກາຍາ
ອ່າຍ່າງເຕັມທີ່

“ແມ່ຄ້າ ແມ່ຄ້າ ຂອບໜ້ອຂ້າວແກນເນື້ອ 1 ຈານ”
ເສີຍກາຍາກລາງໜ້າ ແຕ່ໜ້າ ເຮົາດູນມີໄໝໄດ້ ແຕ່
ພວດໄດ້ຍືນຕອນທ້າຍຕົ້ນສ່າຍໜ້າ “ເຂົາໄໝ່ດ້ວ 1 ມາຍ
ດ້ວຍ” (ມາຍ ກາຍາຄື່ນໄດ້ ຄື່ອ ພອງ ລູກ ຫົ້ວ່ອພລ)

ເປັນອັນວ່າໄອດ້ອົກຍັງເປັນນາຍເໜີອົງທອງແດງ
ອູ່ເໜີອົນເດີມ ຕອນນີ້ໄດ້ຈ່າວ່າໄປເປັນຄຽວອູ່ແຕວ

ຈັງຫວັດຫຍຸແດນການໄດ້ ມີມາໄດ້ພບມັນນານແລ້ວ ໄນ
ທຽນວ່າຕອນນີ້ “ທອງແດງ” ຂອງມັນຍັງມີອູ່ເອົກຫົວ່າ
ເປົ່າ ຄ້າມີ.....ກີ່ກຽມຂອງເດັກນັກເຮີຍຈິງ ນະຂອຮັບ

ປັ້ງຫາອົກຍື່ອງໜຶ່ງທີ່ຄົນຂອບນໍາເວກພຸດ
ຂອງຄນປັກຍີໄດ້ມາເປັນມຸກຕົກລອງຢູ່ນ່ອຍໆ ກີ່ຄື່ອປັ້ງຫາ
ເຮື່ອງວຽກຢູ່ກົດ ເພຣະຄໍາທີ່ມີວຽກຢູ່ກົດຕ່າງກັນແຕ່
ໜາວປັກຍີໄດ້ຈະອອກເສີຍເໜີອົນກັນ ແຕ່ໃຊ້ຕ່າງຄວາມ
ໝາຍກັນ ເຊັ່ນ

“ພັ້ນອື່ເຂົ້າຂ້າໄປປົມຂ້າໄກ” (ພົມຈະເຂາຫວ່າ
ຂ່າໄປປົມກັນຂ້າໄກ) ເສີຍ “ຂ່າ” ກັນ “ຂ້າ” ຜາວປັກຍີ
ໄດ້ອອກເສີຍເໜີອົນກັນດີກເລຍຄຣັບ ແຕ່ຄົນລະຄວາມ
ໝາຍກັນຄຣັບ

ຫຸ້ອນ “ເຈົ້າກົນນີ້ໄປສັງຕິ່ງ” ເວລາ “ແຫລງໄດ້”
ໄນ່ກຽນວ່າໃຫ້ເຂາກນໄປ “ໄສ” ໄນເພື່ອທຳຕິ່ງ ຫຸ້ອນ
ເຈົ້າກົນໄປ “ໄສ” ໃນຕິ່ງ ເລຍກລາຍເປັນຄໍາພ້ອງເສີຍ ແຕ່
ຄົນລະຄວາມໝາຍກັນ ພັ້ນຍາກຈິງ ນະຂອຮັບ

ປັ້ງຫາອົກຍື່ອງໜຶ່ງ ຄື່ອ ປັ້ງຫາການໃຊ້ຄໍາ
ສຸກພົມທີ່ເກີ່ວກັນກາຍາຄື່ນຍັງໄລ່ຂອຮັບ ເພຣະວ່າຄໍາ
ນາງຄໍາທ່ານຜູ້ຮັກກາຍາໄທຍ່ທ່ານໜຳໃໝ່ ເຊັ່ນ ຄຳພວນ
ຄຳພວນ ຄື່ອ ຄໍາ 2 ຄໍາທີ່ສັລັບເສີຍແລະສັລັບຕົວສະກຳດ
ຂອງຄໍາເດີມດ້ວຍກັນ ເຊັ່ນ ພູດວ່າ “ປັດໄວ” ຜວນກລັບກີ່
ຄື່ອ “ໄປວັດ” ຫົວ່ວຽດວ່າ “ກາກິນໜີ້ໜູ້” ຜວນກລັບກີ່
“ກຸກິນໜີ້ໜູ້” ໄນຄຣັບ

ຄໍາໄດ້ທີ່ພວນແລ້ວຫຍາບຄາຍທ່ານຈິງໜຳໜັນພູດ
ເຊັ່ນ “ຜັກນູ້” ທ່ານໜຳໜັນເຮົາກວ່າຜັກນູ້ ລື້ວ່າໄໝສຸກພ
ເພຣະເມື່ອຜວນກລັບແລ້ວຈະໄປພ້ອງກັນອື່ສານຄໍານີ້
ໜຶ່ງພັ້ນແລ້ວຫວາດເສີຍ ທ່ານຈິງໃຫ້ເຮົາກວ່າ “ຜັກນູ້” ເສີຍ
ໃໝ່ວ່າ “ຜັກທອດຍອດ”

ມີຄໍານີ້ທີ່ທ່ານກີ່ວ່າໄໝສຸກພ ເພຣະຄໍາໄປ
ພ້ອງເຂົາກັນຄໍາໃນກາຍາຄື່ນໄດ້ທີ່ໝາຍຄື່ນວ່າຍະນາງ
ສ່ວນທີ່ໄໝກວ່າເອົ່າຍື່ງ ຄ້າເອົ່າຍື່ງຄຳນັ້ນທ່ານຄື່ວ່າ
ຫຍາບຄາຍ ດັ່ງນີ້ “ກລ້ວຍໄຝ່” ທ່ານໃຫ້ເຮົາກວ່າ
“ກລ້ວຍກະ ຫົວ່ວຽດວ່າ ກລ້ວຍປັບປຸງນາງ” ຄຣັບ

“ຕົ້ນຫນາມພູນດອ” ທ່ານກີ່ໃຫ້ເຮົາກວ່າ

“ຕັ້ນຫານຮອບຂົວ”

“ຊ້າງສີດອ” ຜຶ່ງໝາຍຄື່ງ ຊ້າງຕັ້ງຜູ້ທີ່ມີຈາສັນ ໂພລ່ອກນາເລັກນ້ອຍພິດກວ່າຊ້າງຕັ້ງຜູ້ຮຽນດາທ່ານກີ່ຫ້ານເຮັດວຽກວ່າ “ຊ້າງສີດອ” ໄທເຮັດວຽກວ່າ “ຊ້າງນຽກາຮ”

“ແປດຕັ້ງ” ທ່ານກີ່ຫ້ານໃຊ້ ໄທເຮັດວຽກວ່າ “ສີ່ຄູ່” ແລະ ນອກຈາກນີ້ຍັງມີຄຳອື່ນ ອີກຫລາຍຄຳທີ່ມີລັກນະທຳນອນນີ້ ພມໄມ່ແນ່ໃຈວ່າການສອນຄຳສຸກາພເຫັນນີ້ຈະຊ່ວຍໃຫ້ເດັກພູດຈາສຸກາພພື້ນທີ່ຈະສ່ວຍເຫັນໄດ້ພູດລາມກັນແນ່ ເພຣະຄຳເຫັນນີ້ເປັນຄຳທີ່ຄົນເຫັນໃຫ້ກັນອູ້ຢູ່ໃນສັງຄົມທົ່ວໆ ໄປ ເຫັນຄຳວ່າມາຍກັນຮູ້ເຮືອງ (ຢັກເວັນທ່ານຜູ້ຮັກທາງກາຍາໄທຢາງທ່ານ) ແລ້ວເຫັນໄມ້ຄືດວ່າລາມກຫຼືອຫຍານຄາຍອະໄຣເລຍ ອ່າງເຫັນ ອຸດຈະຊື້ຜັກນູ້ງສັກນາທ ໄກຮະຈະບອກແມ່ດ້າວ່າ

“ແມ່ດ້າວ່າ ຂອ້ອັບຜັກທອດຍອດສັກນາທເດອະ” ຫຼື “ແມ່ດ້າວ່າ ຂອ້ອັບນຸຕະລະກອ້ອັບໃນ ປລາສົດິດເລີ້ມ.....ປລາໃນໄມ້ 1 ກີໂລກຮັມແລ້ວເວົາປລາຫາງ (ປລາຫອນ) 1 ຕັ້ງດ້ວຍ” ດ້າທ່ານພູດຍ່າງນີ້ແລ້ວແມ່ດ້າວ້າເຮືອງ ແຍິນຂອງໃຫ້ທ່ານລູກກົນໝູ່ຂອງທ່ານແຫດຂອນ

ການສອນຄຳສຸກາພ (ສໍາຮັບທ່ານຜູ້ຮັກທາງກາຍາໄທ) ທີ່ວ່ານີ້ອາກຈະນຳໄປໃຊ້ກັບຄົນທົ່ວໄປລຳບາກແລ້ວ (ຄົນທົ່ວໄປໄມ້ໃຊ້) ຍັງສ່ວຍເຫັນໃຫ້ເດັກກຳລາຍເປັນຄົນໄມ້ສຸກາພ (ລາມກ) ນາກພື້ນ ດ້າທ່ານສັງເກດຈະເຫັນວ່າຄຳສຸກາພເຫັນນີ້ຈະເພີ່ມເລີ່ມຕົ້ນຄຳທີ່ເກີ່ມກັບວ່າຍະສ່ວນລ່າງ ເຫັນ ວ່າຍະເພີ່ມ ຄຳໄດ້ທີ່ອອກເສີຍເໜືອນຫຼືອພວນແລ້ວເສີຍເໜືອນກີ່ລື້ວ່າຫຍານຄາຍໃໝ່ໄມ້ໄດ້ເຫັນກັນ ພມວ່າຄົນທີ່ພູດຈາກນິໂດຍປົກຕິເຫັນໄມ້ໄດ້ຄືດມາກເໜືອນທ່ານຜູ້ຮັກທາງກາຍາງານ ຄົນດອກນະຫະ ແຕ່ພອກຮູ່ສອນໃຫ້ເດັກຄືດ ເດັກກີ່ເຮີ່ມໄດ້ຄືດຕະນີພອກຮູ່ໄດ້ຄືດມາກເໜືອນທ່ານຜູ້ຮັກທາງກາຍາງານ ຄືດເຮືອງຄຳສຸກາພມາຈາກຄູ້ກີ່ເຮີ່ມຈັດແຈງຄືດທັນທີ່ວ່າຄຳນີ້ມີສຸກາພຫຼືໄມ້ ພວນແລ້ວຫຍານມັກພິພາຍານພວນຄຳດູ

ອ່າງຄຳ ໄຂ້ ອີ ຈີ້ ເຢີວ ນີ້ກີ່ພູດໄມ້ໄດ້ທ່ານ

ຄືວ່າໄມ້ສຸກາພ ເຫັນ “ຈີ້ດິນ” ທ່ານໃຫ້ເຮັດວຽກວ່າ “ນູລດິນ” ຫຼື “ຈີ້ຟອຍ” ໄທເຮັດວຽກວ່າ “ກຸມຟອຍ ມີນູລູຟອຍ” ເພຣະ “ຈີ້” ໄມ່ສຸກາພ ຕ້ອງໃຊ້ຄຳວ່າ “ນູລ” ແທນ

ວັນທີໆຄຽງສາວຄາມລູກສິນຍີ (ຫລັງຈາກການເຮັນເງື່ອງຄຳສຸກາພແລ້ວ)

“ທຳໄໝເຮືອໄໝນາໂຮງເຮັນເມື່ອວັນນີ້”

ສິນຍີຕົວໂທໄດ້ພາຍານໃຫ້ຄຳທີ່ຄືດວ່າສຸກາພວ່າ “ພູນນູລເກີຍຈາກຮັບຄຸນຄູ່”

ຄຳນາງຄຳກີ່ເປັນສັພທີ່ເລັກະບອນຄົນປັກນີ້ໃຕ້ຄົນກາກອື່ນຟັງແລ້ວຈະສະອັກຫຼືອື່ນໄປກີ່ໄດ້ ເໜືອນອ່າງອາຈາຍຢູ່ເຊື່ອເຫັນພົມເຫັນຈັງຫວັດແພວ່ ເຫັນນາອູ້ທຳນາຫາກິນອູ້ທີ່ປັກນີ້ໄດ້ມີນານເຫັນກີ່ຄືດອາຍາກເປັນລູກເບຍຂອງຄົນເນື່ອງໄດ້ບ້າງ ຫລັງຈາກທີ່ພາຍານເຫື່ອນສັນພັນທີ່ເມື້ຕີຣີ ເຊິ່ງ.....ໄນຕີກັບສາວກັບໝາງ ອູ່ຢູ່ນານກີ່ສັກສົນກັບສາວແລະຄຣອນຄຣວຸຂອງເຈົ້າຫລືອ່ອນ ວັນທີໆວ່າທີ່ແມ່ຍາຍກົນອກຈຳວ່າທີ່ລູກເບຍ

“ໂລກເຊື່ອໄປໜ່ວຍເສ່ອ (ຈີ້) ໂຄມໃຫ້ແມ່ທີ່ນະເຂາທ່າ (ທີ່) ໄທ່າງໆ ນະ” ວ່າທີ່ແມ່ຍາຍ “ແຫລງໃດ໌” ບອກເຊື່ອ

“ຮັບ” ເຊື່ອກະວິກະວາດໄປຕາດອ່າງເຮັບດ່ວນ ແລ້ວເຫັນກີ່ກລັນມາດ້ວຍສີ້ຫັ້ນຍື້ນຍ່ອງຜ່ອງໄສທີ່ໄດ້ເຂາໃຈວ່າທີ່ແມ່ຍາຍ ທັນທີ່ເປີດກຳລັງອອກ ວ່າທີ່ແມ່ຍາຍ ຄືກັບອອກອຸທານ

“ເອ່ອ.....ໂລກເຊື່ອໄປເສ່ອ (ຈີ້) ໂປ່ງໄຟມາທຳໄຫຣ (ທຳອະໄຣ) ລະ”

ເຊື່ອນນີ້ “ກີ.....ແມ່ນອົກໃຫ້ພົມຈີ້ໂຄມ”

“ນັ້ນແຫລະ.....ແມ່ນອົກໃຫ້ເສ່ອໂຄມຫຼືອມິນພຸ່ນໄໝໃໂຄມໄຟພັນນີ້ (ອ່າງນີ້)”

ກວ່າຈະຮູ້ເຮືອງກັນໄດ້ກີ່ພອດຕື່ຄຸນກັບໝາງແພນຂອງເຊື່ອກຳລັນມາຈາກທີ່ທຳນາງ ນາ່ວຍອືບນາຍໃຫ້ເຊື່ອພົງວ່າ

“ໂຄມ ຫຼືອມິນພຸ່ນ ເປັນກາຍາປັກນີ້ໃຕ້ ມາຍຄື່ງ ກະລະນັງ ໄນໃຫ້ໂຄມໄຟ ແຕ່ນັ້ນເອີ້ນເສີຍໄປພ້ອງກັນ” ອາຈາຍຢູ່ເຊື່ອຈິງຄື່ງນັ້ນຂອງ.....ເຂົ້ອ

อาจารย์เซต เป็นคนมานะอดทน เขาถือว่า
ผิดเป็นอาจารย์ เอี้ย.....เป็นครู ยังไงๆ ก็ต้องพยายาม
“แล้งต่าย” ให้ได้ ดังนั้นถ้าแฟ芬เขาต้องการซื้อ
อะไรพ่อเซตเป็นเจ้าเสนองหน้าไปปั๊วิให้เงง นัยว่า
เป็นการเรียกค่าแนะนำนิยมให้กับตัวเองด้วย

คราวหนึ่ง เชตุพนายกมาเจอกับเจ้าจ่าวที่แม่ยาย เมื่อ
กลับจากทำงานก่อนที่จะมา “เข้าเฝ่า” แฟน เชตุ
อะปีชี้ข้าวเหนียวมะม่วงมาฝากว่าที่แม่ยาย ขณะ
ว่าที่แม่ยายกินข้าวเหนียวอยู่เพลินๆ ว่าที่แม่ยายก
บอกให้เชตุไปตักก้านดีมในครัวมาให้หน่อย เชตุไป
หยิบขันตักน้ำในตุ่มให้ แต่เดินกลับมายังไม่ทันถึง
ก็ได้ยินเสียงว่าที่แม่ยายเรียก

“เร็วๆ นี้ (หน่อย) โลกเซต แม่กำลังแก้น”

เซตตาลีตาเหลือกรีบยืนขันน้ำให้ว่าที่แม่ยาย

“ขอโทษครับแม่ ผ่านเข้ามาให้แม่ช้าไป
หน่อยแม่ย่าแคนพมเลย เรื่องเด็กๆ น้อยๆ แค่นี้
ทำไม่จำต้องกราบแ肯พมด้วย” เชตุง ว่าที่
แม่ยายกีง

จะไม่ใช้งอย่างไรล่ะครับ ก็อ้อคำว่า “แค้น” ในภาษากลางที่หมายถึง “โกรธเจ็บใจอยู่ไม่หาย” นั้น เวลา “แหลงได้” แล้วจะหมายถึง แค้นคือ ติดคอก ฝีดคอกหรือจกก็ใช้ได้ เช่น

เพื่อนเตะฟุตบอลอัดเข้าที่ห้อง เด็กที่ถูกเตะมันจะร้องว่า “กูแคนนิบหาย” ก็คือ ผู้จุกมากันนั่นเอง เรื่องของภาษาถ้าได้มันก็เป็นอย่างนี้แหล่ะขอรับ

อาจารย์เชตุฯ เป็นหัวหน้าภาควิชาพลศึกษาของวิทยาลัย คร่าวหนึ่งเชตุจัดให้นักศึกษาที่เรียนวิชาลูกเสือไปอยู่ค่ายพักแรมที่อยู่ต่างจังหวัดก่ออภิหาร อาจารย์หลายคนทำหน้าที่เป็นผู้ฝึกสอนและควบคุมดูแลนักศึกษาไปด้วยเชตุสั่งให้นายดีกานขับรถนำผ้าใบไปด้วย 3 ผืน เพื่อใช้การตั้งเป็นศูนย์อำนวยการฝึก เพราะที่จะไปตั้งแคมป์ฝึกเป็นหาดทรายและป่าสน

เมื่อไปถึงสถานที่ที่กำหนด เชตกีสั่งให้

นักศึกษาไปช่วยกันปักเสาทางเดินที่ทันที สักครู่นักศึกษาก็มารายงานให้ทราบ

“อาจารย์ครับ ผมว่าไม่ต้องการเต็นท์ดีกว่า
เพราะผ้าใบขาดทั้งนั้น”

“เรอะ เดี้ยวผมจะไปดู” เชตุเดินไปที่นักศึกษาทันที

“ดำเนินกิจกรรมทางเดินที่ไม่ได้ เพราะว่าผู้ไปขาดทั้งนั้น ทำไม่ดำเนินการผู้ไปขาดมาล่ะ” นายคำเรยหนานเขียนจากการขุดหลุมอย่างงๆ

“พัมເຄາມາຂຣບ (ຄຣບ) ຕາມອາຈານຍື່ສັ່ງແລ້ວ
ນີ້ຮັບ ອາຈານຍື່ສັ່ງສາມຜົນ ນຸ້ສອງຜົນ ແລ້ວນີ້ຜົນໜຶ່ງ
ແລ້ວໜັນອື້ນ (ມັນຈະ) ຂາດພ້ອເຫາ (ຂາດອຍ່າງໄຣເລ່າ)
ນາຍດຳ “ແຫລງໃດໆ” ຕອບນາ

“จะไม่ให้ขาดยังไง นี่ไม่ดูซีเป็นรูเป็นช่องทั้ง
นั้นเลย แล้วยังจะบอกว่าไม่ขาดอีก” เชตุชักฉุน พลาง
เอานิ่วมือจิ่มเข้าไปตามรอยผ้าใบที่ขาด เพื่อชี้ให้นาย
คำดู

“อ้อ.....พันนี้เขามีเรียกผ้าขาดเหละขอรับ
น้านผุมเขาเรียกว่าผ้าหมันแหกหัวรันอาจารย์”

ถูกของนายดำแก กีเล่นพุดกันคนละภาษา
นี้เอง อาจารย์เซตส่ายหัวดิกๆ.....!เข้อ

เมื่อช่วยกันกำเต้นที่เสร็จ พอดีกับนักศึกษา
ช่วยกันสร้างค่ายพักแรมของหมู่ตัวเองแต่ละหมู่ตาม
หลักวิชาลูกเสือเสร็จ ก็พอดีตกลเวลาเย็น อาจารย์
เชตุจึงสั่งให้นักศึกษาทยอยกันไปอาบน้ำที่บ่อน้ำ
ของชาวบ้านก่อนประเดิยภาพกอาจารย์จะได้ไป
อาบน้ำ

จัดสัมภาษณ์เข้าที่โรงเรียน เช็ตถูกเปลี่ยนเสื้อผ้าเพื่อที่จะไปงานน้ำ เมื่อใกล้จะถึงบ่อก็เห็นนักศึกษาหลายคนกำลังล้อมและช่วยโภกดอยในบ่อ

“ເກີດອະໄຮບື້ນພວກເຮົອ” ເຫດຜົນການ ສຶກຍາກລ່າມນັ້ນ

“ติ่หมาพลดับบ่อขรับอาจารย์” นายดำเจ้าเก่า
ร้องบอกด้วยภาษาของแก

“ເຂັ້ມງວດ.....ໄກຮະຈາດຈຳຈົງ ຕີ່ມັນທຳໄມນະຫມາ ແລ້ວທີ່ລົງໄປໃນບ່ອນໜ້າເສີຍດ້ວຍ ບ່ອນໜ້າໜ້າວັນເຫຼາ ໃຊ້ດື່ມກັນທີ່ຢູ່ຢານະ ແຍ່ແລ້ວ ເຄີມນີ້ມາເຮົາວ່າ ມັນຕາຍ ຮີຢັງລໍ່”

ເຊຸດຕາລີຕາເຫຼືອກຮັບວິ່ງໄປທີ່ນ່ອງ ນາຍດຳ ແລະ ນັກສຶກພາຍຕ່າງນອງທີ່ມີກັນແລ້ວງ ແຕ່ບາງຄນກີ່ມືນ

“ອາຈາຍຢ່ວຍວ່າອະໄຣມັນຕາຍຄົບ” ນັກສຶກພາຍຕານ ທີ່ນີ້ມາດຳອາຈາຍຢ່ວຍ

“ອ້າວ.....ກີ່ໜາທີ່ພວກເຂອຕີແລ້ວທີ່ລົງໄປ ໃນບ່ອນໜ້າແລ້ວ”

“ດີ່ໜາຄົບອາຈາຍ” ໄນໃຊ້ “ຕີ່ໜາ” “ດີ່ໜາ” ພາຍໃດ ດັ່ງຕົກນ້າ ອ້ອງກະປົ້ອງຕົກນ້າ ໄນມີໂຄຣຕີ ມາຮອກຄົບ”

ເຊຸດຕີ່ມືນປຸລືເຢືນຈາກ ນັກສຶກພາຍຕີ ພລອຍຍື່ມໄປດ້ວຍ ເຮືອງຂອງພາຍຕາດື່ນໄດ້ແລ້ວວຸ່ນຈາກ ອ່າຍ່ານີ້ແລ້ວ ຂອງຮັບ ໃນການເຮັດວຽກສົດສັນໃຈໝາຍດື່ນສື່ສ່ວນ ກັນແລ້ວລະກົ່າຈະທຳໃຫ້ເກີດການເຂົ້າໃຈໄຂວ່າເວັບກັນໄປໄດ້ ແລະ ຢູ່ຢູ່ຍາກພອສມຄວນທີ່ເດືອຍ ຍິ່ງໃນການຂອງສາລີ່ງ ສຸນກັນໄໝຢູ່ ເພະພູດຕີໄມ້ດີດ້າເພື່ອຄຳໃຫ້ການຂອງຄູ່ ກຣຳນີໃຫ້ສາລີ່ຕີ່ຄວາມຜິດແລ້ວລະກົ່າເປັນອັນວ່າໄມ້ໂຄຣ ກີ່ໂຄຣເປັນຕົ້ນນີ້ໂກສາໄປຢູ່ຢູ່ອັນກົງ ເອີຍ.....ຫ້ອງກຮັບ ໄດ້ຈ່າຍນັກແລ້ວ

ພົມໄດ້ເຂົ້າໄປປັບປຸງການພິຈາລາດຕັດສິນຄົດຂອງ ສາລີ່ໃນຄົດໜຶ່ງ ເປັນຄົດເກີ່ວກັນການຂ່າຍມື້ນກະທຳໃຫ້ເວົາ ຄົດແບນນີ້ຮ້ອຍທີ່ຮ້ອຍຜູ້ຫຍານນີ້ແລ້ວຂອງຮັບທີ່ຕົກເປັນ ຈຳເລີຍ ເຮືອນີ້ກີ່ເຫັນກັນ ຄວາມຈິງເຮືອງອອງເຮືອງມື້ວູ່ວ່າ ໄອ້ຫຸ່ນໆກັນອື່ສາມັນຮັກກັນແລ້ວກີ່ແບນລັກລອບໄດ້ເສີຍ ກັນອູ່ນໍ່ອ່ຍຈາກ ຈົນພ່ອແມ່ ຝ່າຍຫລຸງທຽບເຮືອງເຂົ້າກີ່ ໂມໂທໂກຮາ ແລະ ຄວາມໄມ້ຂອບໜ້າໄອ້ຫຸ່ນໍ່ທີ່ພາຍານ ຍັດເຍີດຄວາມເປັນພ່ອຕາແມ່ຍ່າຍໃຫ້ ພ່ອແມ່ ຝ່າຍຫລຸງ ຈຶ່ງນັກປັບໃຫ້ລູກສາວັນທີ່ຮ້ອງປັກປ່ຽນປ່ວກປ່ຽນໄວ້ໄອ້ຫຸ່ນໍ່ຄົນຮັກ ມັນຂ່າຍມື້ນກະທຳໃຫ້ເວົາ

ເຮືອງລົງສາລີ່ ສາລີ່ກີ່ຕົ້ນສອນສົວຫາຄວາມ ເປັນຮຽນໃຫ້ແກ່ທຸກຝ່າຍ ຕ່ອໄປນີ້ເປັນກຳໃຫ້ການຂອງຄູ່ກຣຳ

ພົມໄດ້ຕັດຕອນເອາມເລີ່ມພາສ່ວນທີ່ພອຈະເປັນບັນເທິງ ຄົດໄດ້ເຫັນນັ້ນ ສ່ວນຂອງຈົງນັ້ນເຫັນຈັກກັນຈັດເຈັນ ແຈ່ນແຈ້ງເຖິງແກ່ນກັນອ່າງໄປ ພົມຄົງເວັນທີ່ຈະກຳລ່າວະ ຂອງຮັບ

“ຄຸນຂໍ້ອະໄຣຄົບ” ທ່ານຍຳເລີຍ (ເປັນຄົນ ກາກກາລັງ) ຈັກຄາມໂຈຖຍ໌ສາວັນຜູ້ເຈັນແສນ

“ເຊ່ວ (ຊ່ອ) ດ້ວຍຂະ” ສາວັດ້ວອນຕອນເປັນ ກາຍາດື່ນໄດ້

“ນາມສຸກລວ່າອະໄຣຄົບ” ທ່ານຍັງຕ່ອງ
“ເກີດນາງໄໝ່” ສາວັດ້ວອນນອກ
“ພົມໄດ້ຄາມວ່າເກີດທີ່ໄຫນ ພົມຄາມ
ນາມສຸກລວ່ອງຄຸນ”

“ກ້າ (ກີ່) ນັ້ນແຫລະນາມສຸກລຸ ລານເຊ່ວ (ດິນນ
ຊ່ອ) ດ້ວຍ ນາມສຸກລຸເກີດນາງໄໝ່ຂະ”

ທ່ານຍົກເລີກຫັ້ນແລ້ວຍື່ມ ສາວັດ້ວອນກົມຫັ້ນ
ລົງຍື່ມເໝືອນກັນ

“ຕອນເກີດເຫຼຸດຄຸນເດີນນາກີ່ຄົນຄົບ”
“ລານມາແຕ່ສ່ວນ”
“ພົມໄດ້ຄາມວ່າຄຸນນາຈັກໄຫນ ແຕ່ຄາມວ່າ
ນາກີ່ຄົນ” ທ່ານຍັງຕ່ອງ

“ລານມາແຕ່ສ່ວນຈິງ ຈາກ” ສາວັດ້ວອນລ່າວຍື່ນຍັ້ນ
ກວ່າຈະຮູ່ເຮືອງກັນໄດ້ກີ່ເລີກເລີນເອາຕ່າງຄົນຕ່າງໜ້ານັ້ນ
ເພຣະກໍາວ່າ “ນາແຕ່ສ່ວນ” ໃນກາຍາດື່ນໄດ້ເຫັນມາຍື່ງ
“ນາແຕ່ສ່ວນ” ຄື່ອ “ນາຄານເດືອຍ ອ້ອມາຕາມລຳພັງ”
ນັ້ນເອງຄົບ ນໍາເຫັນໃຈທ່ານນະຄົບ

“ເອາລະ ຮູ້ແລ້ວວ່າເດີນນາຄານເດືອຍ ເອີຍ.....ມາ
ແຕ່ສ່ວນ ທີ່ໃຫ້ຄຸນລອງເລ່າດື່ງຕອນທີ່ເກີດເຫຼຸດວ່າຄຸນ
ຄຸກູ່ນິ້ນໄດ້ອ່າງໄປ”

“ຄື່ອວ່າ ລານເດີນນາມແຕ່ສ່ວນ ມາທາງຕຣອກ
ຂ້າງວັດກາລັງ ໄອເລີສຫຍບ (ແບນ, ຊ່ອນ) ອູ່ຈ້າງທາງ
ພອຈານມາລື່ງມັນກ້າວອກມາກອດນັ້ນ ຈູນນັ້ນ ແລ້ວ
ມັນກ້າວຈັບຈານຍື່ນພິງກຳພັງວັດ ມັນລອກຜ້າຄຸງຈານຍື່ນ
ແລ້ວມັນ ເອີ.....ມັນກ້າທຳລານ” ສາວັດ້ວອນ
ໃຫ້ການເສີຍຄ່ອຍເນັດ

“แสดงว่านายเลิศเข้ามีสิ่งใดในลักษณะ อายุ
ยืนพิงกำแพงวัด ใช้มั้ย” ทนายความซักต่อ

“ជាន់” តាមតួនរបកា “ជាន់” អមាយធឹង
“គេ” នំនៅ

“เดี่ยวผมขอถามอีกคำเดียวว่าระหว่างคุณถ้องกับนายเลิศนี่ใครสูงใครต่ำกว่ากัน”

“นานเหละสูงหวานมัน” (ฉันซีสูงกว่าเขา)
“~~ฉันซีสูงกว่าเขา~~ น้ำตกตื้นๆ น้ำตกตื้นๆ น้ำตกตื้นๆ น้ำตกตื้นๆ

เมียทุ่น รถูกร้าวเป็น แต่เด็กจะช่วยบ่มบัน
คุณได้ยังไง” ทนายความจำเลยจับประเด็นได้

“งานกำห่ายั่งวารลงมาแหลก” สาวถ่องตอบ

๘๙

คำว่า “วาร” ในภาษาถิ่นใต้ หมายถึง ทوار หรือ กัน หรือ “เว็งรรค” ดังนั้น “หยับวาร” ก็ หมายถึง “ขยับกัน” ลงว่าสาวดำลังยืนพิงกำแพงอยู่ แล้วกลับเลื่อนกันลงมาให้ผู้ชายกระทำยำเย็นกันก็ แสดงว่าไม่ใช่ถูกกุ่มขึ้นแล้ว แบบนี้เขาเรียกว่า สมยอมนะชิขอรับ คดีนี้ศาลจึงสั่ง.....ยกฟ้อง หมายเลิศผู้เป็นจำเลยจึงเดินยิ่มพันข้อหาไป ทั้งนี้ก็ เพราะว่าคำว่า “หยับวารลง” คำเดียวเท่านั้น แหลก ขอรับ เฮ้อ.....ภาษาบ้านก็ไดเหมือนกันนะขอรับ

